

Hol vannak a magyar zenészek?

A magyar és nemzetközi zenei élet nagy feladatai közé tartozik a szimfonikus zenekarok száma, a közönségszervezés, a muzsikusképzés és a közönség-utánpótlás egymáshoz való viszonyának komplex vizsgálata. Amint a Kedves Olvasó is nyomon követheti, a Zenekar hasábjain visszatérően foglalkozunk hazai és külföldi források felhasználásával az említett témakörrel. Politikai és zenei berkekben egyaránt elhangzanak – gyakran egymásnak ellentmondó – kijelentések a zenekarok (szükséges) számáról. Azonban jellemző, hogy ezek a kijelentések legtöbbször csak szubjektív véleménynyilvánításként jelennek meg, konkrét, átfogó statisztikai vizsgálati eredmények ismerete, vagy ismertetése, továbbá a kérdéskör társadalmi, kulturális és nemzetgazdasági kihatásainak elemzése nélkül, általában tetszőleges nemzetközi példákat (és azokat is háttér-elemzés nélkül) kiragadva. A „sok a zenekar” hangoztatói mindig elfelejtik említeni például a 15 szimfonikus zenekarral rendelkező 5,2 millió lakosú Finnországot, amelyet gyakorlatilag egyetlen zeneszerző kultusza tett ténylegesen zenei hatalommá, ahol ma az oktatás éppúgy világszínvonalú, mint a hangversenyélet, a körülményekről és a szellemről nem is beszélve. Éppen ezért kijelenthetjük, hogy objektív véleményt a zenekarok szükséges számáról csak olyan átfogó kulturális és gazdasági hatáselemzéseket is tartalmazó összehasonlító vizsgálatok után lehet alkotni, amelyekre Magyarországon eddig nem volt példa.

Kis hazánkban úgy röpködnek felelős beosztású (szak)emberek szájából különböző kijelentések, hogy sem a zenei felsőoktatási intézményekben, sem az Oktatási Minisztériumban, sem a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumánál, sem a Magyar Statisztikai Hivatalnál nem történt felmérés, ebből kifolyólag nincs arra vonatkozó adat, összesítő statisztika, hogy milyen mértékű ma Magyarországon a zenei utánpótlás, hány és milyen szakon végzett muzsikusként hagyja el évente oktatási intézményeinket, hol helyezkednek el, van-e munkájuk, vagy egyáltalán a pályán maradtak-e, továbbá mekkora a szimfonikus zenekarok „felvívó képessége”, mekkora egy szimfonikus zenekar (kultur-)turizmust fokozó hatása, és még sorolhatnánk a megválaszolandó kérdéseket bármeddig.

A Zenekar megpróbált a kérdéskör legalább egyik részének utána járni.

Popa Péter

A felmérésről

A zenekar című lap két körlevél segítségével próbálta felmérni, hogy 1999 és 2004 között hány olyan muzsikusként diplomázott, akit oklevele zenekari állás betöltésére alkalmasnak minősít, és ezek közül hány zenekari muzsikusként kapott státuszt ebben az időintervallumban a magyarországi szimfonikus zenekarokban. Az egyik körlevelet tehát a felsőfokú zenei oktatási intézmények, a másikat pedig a szimfonikus zenekarok igazgatói kapták. A visszajelzések a legtöbb esetben készségesek és pontosak voltak. Ezzel együtt elengedhetetlen néhány magyarázatot fűzni az alábbi összesítéshez, mert a valószínűsége ennél lényegesen összetettebb.

A főiskolai és egyetemi képzést nyújtó intézmények közül egyetlen olyan volt, ahol különböző átszervezések miatt csak 2002-től tudták rendelkezésünkre bocsátani az adatokat. Az előző három évre itt statisztikai átlag alapján jelöltük meg a végzettség számát. A teljes létszámból ez mintegy hatvan főt jelent.

Ahol főiskolai és egyetemi képzés is van, ott csak egy főként tüntették fel azokat a hallgatókat, akik az adott időszakban kétféle képesítést is szereztek. Felte-

hetően így is előfordulhat, hogy valaki főiskolai diplomát kapott mondjuk 2000-ben, majd egyetemi oklevelet 2003-ban, de ez nem olyan nagyságrendű szám, ami a felmérés eredményét érdemben befolyásolhatja.

Előfordult, hogy határon túli magyarok esetében nem jelölték azt, hogy az illető nem magyar állampolgár; ez azonban mindössze négy fő.

Az időközben életbe lépett rendelet, hogy diplomát csak nyelvvizsga birtokában lehet szerezni, kissé módosította a diplomázási kedvet. Többen vannak, akiknek évek óta megvan minden vizsgájuk, diplomahangversenyüket is abszolválták, de még készülnek a nyelvvizsgára és hivatalosan nem diplomások.

Ami a zenekarok adatait illeti, ott nehezebb reális képet kapni. A megkérdezettek közül két együttestől nem érkeztek meg az adatok. Ez azt jelenti, hogy 14 hivatásos szimfonikus zenekar közül 12 vett részt a felmérésben.

A Magyarországra jellemző álláshalmozás miatt minden bizonnyal vannak olyanok, akik nemcsak egy zenekar kimutatásában szerepelnek, de ezek száma

nem jelentős. Egy teljes zenekari státuszt inkább tanítással vagy más zenekaroknál történő kisegítéssel szoktak kiegészíteni a muzsikusként.

Nem mindenütt tudtak információt adni arról, hogy az 1999-től állományba vett muzsikusként mikor szerezték diplomájukat. Itt egyéb forrásra kellett hagyatkozni, és bár az eredmény nem 100%-os, mindössze 3-4 érintettel kell számolnunk.

A külföldi munkavállalók nem azok közül kerültek ki, akiket külföldiként a nálunk végzettek között összeszámoltunk.

Csak egy-két együttesnél derült ki, hogy a jelenleg alkalmazásban állók közül hány olyan van, akinek határozott idejű a szerződése és az mikor jár le. Ez komoly átalakulást eredményezhet, ha figyelembe vesszük, hogy a Magyar Állami Operaház 1999 és 2004 között szerződötteszt 38 fiatal zenekari muzsikusa közül nyolcnak 2005. június 30-ig, másik négynek pedig 2005. augusztus 31-ig szól a szerződése.

Nem kaptak körlevelet, így nem vettek részt a felmérésben a kamarazenekarok és az olyan szimfonikus zenekarok, amelyek nem rendelkeznek valós státuszokkal. A kamarazenekarok tagságának